

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Høringssvar til udkast til vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær

Fonseca, Maria Ullits Pallesen; Mørk, Anne

Publication date:
2023

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Fonseca, M. U. P., & Mørk, A., (2023). *Høringssvar til udkast til vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær*, Nr. 2020-6851, 3 s., nov. 27, 2023.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

**AALBORG
UNIVERSITET**

Social-, Bolig-, og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Att.: Stine Krone Christensen

skc@sm.dk
jurint@sm.dk

Aalborg Universitet
Juridisk Institut
Fibigerstræde 4
9220 Aalborg Øst

Adjunkt, ph.d. Maria U. P. Fonseca
Telefon: 9137 3173
E-mail: mupf@law.aau.dk

Lektor, ph.d. Anne Mørk
Telefon: 9940 2801
E-mail: ampe@law.aau.dk

Dato: 27. november 2023

Høring over udkast til vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær

Vi svarer hermed på ministeriets høring af 31. oktober 2023 over udkast til vejledning af forældreansvarsloven som følge af barnets lov.

Det ses af udkastet til vejledningen, at der til dels er tale om indsættelse af et nyt afsnit som følge af den nye bestemmelse i forældreansvarslovens § 29 b om midlertidige afgørelser om ophør af samvær når barnet opholder sig i en boform efter serviceloven samt til dels ændringer til afsnittet om overvåget samvær.

Dette høringssvar har alene fokus på afsnittet om overvåget samvær.

Indledningsvist skal det bemærkes, at det ikke er sjældent, at Familieretshuset og/eller familieretten efter en tidsbegrænset periode med overvåget samvær i Familieretshuset vurderer, at det vil være bedst for barnet, at samværet fortsætter i kommunalt regi, hvor der f.eks. er en støtteperson til stede under samværet. Som det også fremgår af vejledningen, træffes der i praksis sjældent afgørelser om overvåget samvær i Familieretshuset som en permanent ordning.

Det er især i § 7-sagerne, at der kan være behov for, at samværet fortsætter i kommunalt regi. Det er typisk i sager, hvor der er oplysninger om én eller flere risikofaktorer, herunder at der er en aktiv sag i kommunen f.eks. på grund af bekymring for én eller begge forældres evne til at drage omsorg for barnet, højt konfliktniveau mellem forældrene, eller fordi der f.eks. foreligger sociale problemstillinger som alkohol- og stofmisbrug. At det er bedst for barnet, at samværet foranstalles med de indsatses som kommunen kan tilbyde, kan også være tilfældet i de sager, hvor barnet har modstand overfor samvær (samværsvægring), og hvor der er brug for en langt mere intensiveret indsats, f.eks. familiebehandling for at kunne sikre genetableringen af kontakten mellem barn og forælder.

Af den nugældende vejledning fremgår det, at "kommunen [må] træde til, f.eks. i form af at give barnet en støtteperson, som kan være til stede under samværet, hvis det fortsat skønnes, at barnet har udbytte af samværet, og det på den baggrund beslattes, at samværet skal fortsætte, selvom samværet er problematisk". I udkastet er det ændret til, at "Familieretshuset [kan] rette henvendelse til kommunen", hvis Familieretshuset bliver opmærksom på, at der er behov for særlig støtte i forbindelse med samværet. I udkastet fremgår det således ikke længere som en forudsætning, at kommunen i tilfælde, hvor der er brug for særlig støtte i forbindelse med samværet, træder til.

Uanset den ene eller anden ordlyd i forældreansvarsvejledningen er det problematisk, at der i barnets lov ikke er taget stilling til, hvorvidt kommunerne skal pålægges at yde støtte til samvær, når barnet ikke er anbragt.

Kommunerne kan i dag med hjemmel i servicelovens § 11, stk. 3 om tidligt forebyggende indsatser og servicelovens § 52 om barnets eller den unge særlige behov for støtte, iværksætte foranstaltninger, som sikrer støtte i forbindelse med samvær for et barn, der ikke er anbragt.

Det fremgår af forarbejderne til § 30 (tidligt forebyggende indsatser) i barnets lov, at den foreslåede ordning vil være en videreførelse af servicelovens § 11, stk. 3, og at retstilstanden foreslås videreført uændret.¹ § 32 (støttende indsatser til børn, unge og familier) i barnets lov svarer i et vidt omfang til servicelovens § 52 med visse ændringer. Målgruppen for bestemmelsen er fortsat den samme: alle børn og unge med et særligt behov for støtte.²

I Ankestyrelsens principmeddelelse 1-21 er det fastslået, at servicelovens § 52 – som videreføres i § 32 i barnets lov – udgør hjemmel for kommunen til at yde støtte i forbindelse med samvær med en forælder uden del i forældremyndigheden, hvis det er af væsentlig betydning for, at samværet kan finde sted. I den konkrete sag havde moderens opholdskommune truffet afgørelse over for faderen om, at kommunen ikke kunne imødekomme ansøgningen om støtteperson i forbindelse med samvær, da der efter kommunens vurdering ikke var lovhjemmel til at iværksætte overvåget samvær for ikke-anbragte børn. Kommunen havde vurderet, at servicelovens § 40 (som senere blev videreført i servicelovens § 52) ikke kunne anvendes, da bestemmelsen alene var rettet imod forældremyndighedsindehaveren, og faderen havde ikke del i forældremyndigheden over børnene. Ankestyrelsen fandt, at der ikke var grundlag for generelt at nægte støtte efter servicelovens § 40 til et barns samvær med en samværsforælder, men at kommunen inden for viften af foranstaltninger i stk. 3 skulle tilbyde den hjælp, som barnets individuelle behov af en vis alvor tilsagde. Ankestyrelsen anførte desuden, at der ikke var noget til hinder for, at kommunen træffer afgørelse om at tilbyde foranstaltninger efter servicelovens § 40, hvis den situation måtte opstå, at en kommune, på trods af statsamtets (nu Familieretshusets) afgørelse om, at samværet er til barnets bedste, finder, at barnet på grund af samværet har behov for særlig støtte.

På trods af, at der således er hjemmel til at iværksætte indsatser i forbindelse med samværet for et barn, der ikke er anbragt, er der ikke hjemmel til efter serviceloven at forpligte kommunen til at yde støtte til samværet, når barnet ikke er anbragt. Denne retstilstand videreføres med barnets lov. Barnets lov styrker tilsyneladende derfor ikke barnets mulighed for at have kommunalt støttet samvær, når det ikke er anbragt.

Derudover er det et stort problem i praksis, at en del kommuner fortsat giver afslag på støtte til samværet med henvisning til, at der ikke foreligger den fornødne hjemmel, når barnet ikke er anbragt.

Problematikken er også tidligere rejst under Social- og Ældreudvalgets åbne høring om det familieretlige system den 28. oktober 2021. Anni Højmark, retspræsident, Retten i Svendborg anførte dengang følgende om problemstillingen:

*"Der bør være en større sammenhæng mellem serviceloven og forældreansvarsloven, herunder samarbejdet med kommunerne. I nogle familier kræver gennemførelse af samvær støtte fra enten barnets eller den samværsberettigedes hjemkommune. I dag er der ikke en sammenhæng mellem reglerne i forældreansvarsloven og serviceloven, så det er i realiteten ikke muligt at træffe en afgørelse om samvær på betingelse af, at det støttes af hjemkommunen, da denne ikke er forpligtet til at iværksætte dette. Kommunen anlægger en selvstændig vurdering til meget stor frustration for den samværsberettigede. Selvom den pågældende har dom til samvær, så nytter det ikke noget, hvis der gives afslag på støtte. I dag søger vi at klare sagerne forligsmæssigt ved at indgå aftaler med parterne og den berørte kommune."*³

Med indførelsen af det nye familieretlige system i 2019 var et af hovedformålene netop at sikre en styrkelse af samarbejdet mellem det familieretlige og det sociale system.

Af forarbejderne til lov om familieretshuset fremgår bl.a.:

¹ Forslag nr. 93 af 29.03.2023 til Barnets lov, de specielle bemærkninger til § 30.

² Forslag nr. 93 af 29.03.2023 til Barnets lov, de specielle bemærkninger til § 32.

³ Jf. Social-, og Indenrigs- og Børneudvalget, Spørgsmål 221, opfølgning på Social- og Ældreudvalgets høring om det familieretlige system den 28.10.2021.

"Helt centralt i aftalen står styrkelsen af samarbejdet mellem det familieretlige og det sociale system. Der skal sikres en fælles forståelse mellem myndighederne af, hvilke afgørelser og tiltag der kan iværksættes i henholdsvis det familieretlige system og kommunen for tilsammen at forbedre indsatsen i forhold til familien og sikre barnets trivsel".⁴

Og

"[...] Samarbejdet bør i sidste ende føre frem til, at sagen og barnets perspektiv er oplyst og afdækket i tilstrækkelig grad til, at der kan træffes en afgørelse i det familieretlige system, som rummer den nødvendige helhedsorienterede løsning for familien, og som har den nødvendige sammenhæng med de socialretlige indsatser for familien."⁵

Af forarbejderne til barnets lov fremgår endvidere:

"[...]Lovforslaget skal derfor sikre, at børns og unges retssikkerhed prioriteres, og at børn og unge fremover skal opleve et børnevenligt system, der møder dem med en målrettet og sammenhængende indsats, der afspejler børnenes eller de unges egne ønsker og behov."⁶

Det vil derfor være ønskeligt om ministeriet vil se nærmere på, hvordan intentionerne bag det familieretlige system og indførelsen af barnets lov i sammenhæng kan sikre det ikke anbragte barns ret til samvær, herunder at barnet og familien mødes med en helhedsorienteret indsats i de tilfælde, hvor det står klart, at der er et behov for særlig støtte til samværet. I den forbindelse skal det fremhæves, at en foreløbig undersøgelse foretaget af VIVE viser, at mange forældre ikke oplever god sammenhæng mellem de myndigheder, de i er kontakt med.⁷

Hvis løsningen bliver, at kommunen forpligtes at yde støtte til samvær for børn, der ikke er anbragt, bør ministeriet se nærmere på en afgrænsning af afgørelseskompetencen mellem Familieretshuset, familieretten og kommunen.

I praksis træffer Familieretshuset i dag, i nogle sager, midlertidig afgørelse om støttet samvær i kommunen med vilkår om, at samværet er betinget af, at kommunen stiller en støtteperson til rådighed, mens familieretten kan træffe en endelig afgørelse om støttet samvær med samme vilkår. Ministeriet bør overveje om det er Familieretshuset og/eller familieretten, der skal have afgørelseskompetencen eller om det er kommunen, som yder støtten, der også skal kunne træffe afgørelsen. Hvis ministeriet måtte finde, at afgørelsen naturligt bør ligge hos kommunen, bør kommunens afgørelse kunne blive tvangsfuldbyrdet efter retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 3 på lige fod med de afgørelser, der træffes af Familieretshuset og familieretten. Der bør også være en stillingtagen til i hvilke tilfælde en afgørelse om kommunalt støttet samvær bortfalder.

Derudover bør ministeriet se på hvilket skriftligt arbejde, der skal udarbejdes på baggrund af det støttede samvær. Om samværet f.eks. skal munde ud i en samværsrapport med samspilsobservationer, som det sker i dag, med midlertidigt overvåget samvær i Familieretshuset eller om det skriftlige arbejde skal være mindre omfattende. Det bør under alle omstændigheder afhænge af formålet bag det støttede samvær.

Hvis løsningen bliver, at kommunen ikke er forpligtet til at yde støtte til samvær for ikke anbragte børn, bør der – som det mindre i det mere – indskrives en klar lovhjemmel i barnets lov, som fastslår, at kommunen, jf. §§ 30 og 32 kan yde støtte til samværet for det ikke anbragte barn.

Med venlig hilsen

Maria U.P. Fonseca, adjunkt, ph.d.

Anne Mørk, lektor, ph.d.

⁴ Forslag nr. 90 af 07.11.2018 til lov om Familieretshuset, de almindelige bemærkninger, afsnit 2.

⁵ Forslag nr. 90 af 07.11.2018 til lov om Familieretshuset, de almindelige bemærkninger, afsnit 3.3.7.2.

⁶ Forslag nr. 93 af 29.03.2023 til Barnets lov, de almindelige bemærkninger, afsnit 1.

⁷ Se [VIVE-forskere om konfliktramte familier: Systemerne taler for dårligt sammen - vive.dk](https://www.vive.dk) og [Vive-forskere om konfliktramte familier: Systemerne taler for dårligt sammen - Altinget: Social](https://www.vive.dk).